

VOORSTEL AB

DATUM DB VERGADERING : 18 juni 2019

DATUM AB VERGADERING : 9 juli 2019

PORTEFEUILLEHOUDER : Piet Zoon

REGISTRATIENUMMER : Z/19/027023-115614

OPSTELLER : Nynke de Lange - Liemburg, telefoonnummer +31882331792

CATEGORIE: Bespreekstuk

ONDERWERP

Evaluatie waterschapsverkiezingen

VOORSTEL

Kenniss nemen van de evaluatie waterschapsverkiezingen 2019.

SAMENVATTING

Op 20 maart 2019 vonden de waterschapsverkiezingen plaats. Bijgaand treft u aan de interne procesmatige evaluatie en de evaluatie van het communicatieve deel. In de bijlage 1 en 2 zijn de documenten daarover opgenomen. De conclusie is dat de verkiezingen volgens de vooraf geformuleerde doelstellingen rechtmatig zijn verlopen. De kosten zijn tevens ruim binnen het budget gebleven.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

Het project verkiezingen is gestart met het vaststellen van de doelstellingen van het project en de kredietverstrekking door het algemeen bestuur op 19 december 2017. (Z/17/014544-62546)
In het Reglement voor Waterschap Drents Overijsselse Delta is het aantal leden van het algemeen bestuur en het aantal geborgde zetels bepaald. Het gehele verkiezingsproces is in de Kieswet geregeld. De Waterschapswet kent een regeling voor de benoeming van de geborgde zetels. Uw algemeen bestuur is betrokken bij de evaluatie en per mail is gevraagd te reageren op de drie gestelde vragen:

1. Aangeven van top drie van wat goed ging (het liefst voorzien van een toelichting)
2. Top drie aan te geven van wat beter kon (het liefst voorzien van een toelichting).
3. Wat u ons nog zou willen meegeven.

Dit is verwerkt in de procesmatige evaluatie. In de twee bijgevoegde evaluaties treft u meer detailinformatie aan en wordt verder ingegaan op het procesmatige en het communicatieve deel.

OMGEVING EN PARTNERS

Aan de nieuwe bestuursleden is gevraagd tips en tops aan te geven met betrekking tot het verkiezingsproces, deze treft u aan in bijgaande procesmatige evaluatie.

De Unie van Waterschappen voert een landelijke evaluatie van de verkiezingen uit. Een mededeling over het proces was geagendeerd voor de Ledenvergadering van vrijdag 14 juni (zie bijlage 3).

FINANCIËN

In bijgaand document treft u in paragraaf 7 het volgende overzicht aan van het verschil tussen het verleende krediet en de werkelijk gemaakte kosten:

Activiteit	Begroting	Gemaakte kosten	Vershil
Vergoeding aan gemeenten	904.000	424.011,51 ¹	479.988,49
Externe kosten communicatie	100.000	84.321,84	15.678,16
Interne kosten	70.000	86.975,63	- 16.975,63
Totaal	1.074.000	593.642,98	478.691,02

De kosten voor het project verkiezingen zijn ruim binnen het budget gebleven. Zoals in bovenstaande tabel is te zien, is er van het verleende krediet nog € 478.691,02 over. De kosten voor externe communicatie zijn ruim binnen het budget gebleven. Bij de interne kosten was sprake van een overschrijding. Dit kwam mede doordat de voorbereiding en deelname aan het verkiezingsfestival Democracy meer interne uren kostte dan verwacht.

In eerste instantie was begroot dat de waterschappen aan de gemeenten in totaal € 24 miljoen zouden moeten bijdragen. Dit is gewijzigd in € 12 miljoen te verdelen over de waterschappen naar rato van het aantal kiesgerechtigden. De Unie van Waterschappen en de Vereniging Nederlandse Gemeenten hebben een extern bureau opdracht gegeven een objectivering van de verkiezingskosten te maken.

RISICO'S

--

TOELICHTING

Het algemeen bestuur stelde op 19 december 2017 de doelstellingen voor het project verkiezingen vast.

Ten aanzien van de in te zetten communicatiemiddelen werd in het kort het volgende proces doorlopen. In de aanloop naar de verkiezingen is samen met een afvaardiging van het AB een adviescommissie communicatie (AC) samengesteld. Deze AC boog zich over de voorgestelde communicatieaanpak van de projectgroep verkiezingen. De commissie had mandaat en het besluitvormingsproces verliep soepel. De commissie heeft een afgewogen keuze gemaakt uit een longlist van verschillende middelen met bijbehorende kosten. De keuzes van de adviescommissieleden waren weliswaar niet unaniem maar leidden tot een afgewogen middelenpakket waarmee de doelstellingen en doelgroepen evenwichtig benaderd konden worden. Daarbij is expliciet de keuze gemaakt om geen geld uit te geven aan gadgets, en dat het organiseren van debatten een zaak voor de partijen was. De gemaakte keuzes zijn vermeld in het document 'Communicatiestrategie en – aanpak verkiezingen WDO Delta 2019'. Dit document is op te vragen via Bestuurszaken. Op 7 november 2018 is in een themabijeenkomst met het algemeen bestuur deze communicatiestrategie en –aanpak gepresenteerd.

Nieuw dit keer was een landelijke opkomst bevorderende campagne die leidend was in de communicatie en waarbij alle waterschappen zich aansloten met een regionale vertaling. Dit genereerde veel overkoepelende publiciteit en herkenbaarheid. Het thema van de campagne was: *iedereen heeft iets met water*. Doelstelling was de kiezer informeren dat er verkiezingen zijn, wat de

waterschappen doen en dat er wat te kiezen valt. Daarnaast is landelijk vanuit de Unie van Waterschappen ook de digitale stemhulp *MijnStem* ingezet. Ook hierbij is WODelta aangesloten.

In de aanloop naar de kandidaatstelling is een cursus 'Actief voor het waterschap' aangeboden aan potentiële kandidaten verzorgd door ProDemos. Uit de vragenlijst toegezonden aan nieuwe bestuursleden bleek dat men dit een goed initiatief vond. Wel werd ervoor gepleit deze cursus te houden als kandidatenlijsten al bekend zijn, bijvoorbeeld in september.

In bijgaande evaluaties wordt beschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd en hoe doelstellingen zijn behaald.

Hierna volgt schuingedrukt de doelstelling en daarachter een beschrijving van de realisatie van deze doelstelling:

1. *Enthousiasmeren kandidaten voor verkiezingsdeelname*: er hebben zich 141 kandidaten gemeld, waarvan 28 vrouwen.
2. *Rechtmatige (in formeel opzicht foutloos verlopen verkiezingen)*: Het verkiezingsproject is procesmatig zeer goed verlopen. Alle acties en formele besluiten zijn conform wetgeving en planning genomen. Er hebben zich geen noemenswaardige problemen voorgedaan en er zijn geen procedures geweest.
3. *Rechtmatige benoeming (toelating) van een nieuw algemeen bestuur op 28 maart 2019*: Op 27 maart zijn de geloofsbrieven onderzocht en op 28 maart zijn de verkozen en benoemde leden alle als lid van het algemeen bestuur toegelaten;
4. *Uitgevoerde communicatie volgens een met de Adviesgroep verkiezingscommunicatie afgestemd communicatieplan*: Deze doelstelling is behaald: De keuzes van de Adviesgroep leidden tot een afgewogen middelenpakket waarmee de doelstellingen en doelgroepen evenwichtig benaderd konden worden. Daarbij is expliciet de keuze gemaakt om geen geld uit te geven aan gadgets, en dat het organiseren van debatten des partijen was. Van deze richtlijn is de projectgroep niet afgeweken.

De communicatiedoelstellingen van het project waterschapsverkiezingen 2019 zijn ook behaald:

1. *Informereren en stimuleren potentiële kandidaten*:
 - Met extra focus op het bevorderen van een bestuur dat bestaat uit een afspiegeling van de samenleving. Begin 2018 zijn diverse activiteiten in gang gezet zoals een informatieavond voor geïnteresseerden, de cursus 'Actief voor het waterschap' van ProDemos, bijeenkomsten van Vrouwen Kiezen, een bijeenkomst voor leden van politieke jongerenorganisaties. Al deze activiteiten hebben aandacht gekregen via social media en op de speciale verkiezingenpagina op de website.
 - Het doel is gehaald, al bleek de doelgroep Nederlanders met een migratieachtergrond moeilijk bereikbaar. De belangstelling voor de ProDemos cursus was relatief laag, maar enkele personen die deze cursus volgden, stonden vervolgens op een kandidatenlijst. Toch was deze cursus de investering waard omdat deze de onofficiële start van de verkiezingscommunicatie markeerde en mooie haakjes gaf voor communicatie via social media en website.
2. *Bevorderen van de opkomst*
De aanpak was gebaseerd op:
 - aansluiten bij landelijke campagne door consequent beeld- en taalgebruik op posters, banners, buitenreclame, radio, website, social media;
 - duidelijk maken dat er wat te kiezen valt: naast de digitale stemhulp hebben we ook 'wij vinden het belangrijk dat' -stellingen geïntroduceerd als inhoudelijk drager voor communicatie;

- kansen pakken: inhaken met persberichten en artikelen bij actualiteiten (openingen, bijeenkomsten, dijkgraaf en bestuurders naar voren schuiven, digitale aftelkalender);
- ambassadeurs benutten door medewerkers te betrekken bij de campagne, o.a. door sneak preview, interne communicatie(plan) en zichtbare beelden op schermen, spiegels bij toiletten inzet voorlichters en vrijwilligers bij jongerenevenementen en de educatie gamen;
- samenwerking zoeken door met provincies regelmatig af te stemmen en naar elkaar door te verwijzen in artikelen in huis- aan- huisbladen en logo's op website. Samen met de provincie Drenthe zijn bij wijze van experiment diverse DemoCrazy festivals (MBO/HBO) georganiseerd voor en door jongeren. Ook met ProDemos zijn twee festivals in Drenthe en Overijssel georganiseerd; deze konden helaas geen doorgang vinden vanwege aanslagen in Utrecht op 18 maart; hierdoor werden alle verkiezingsactiviteiten stilgelegd. Daarnaast hebben de noordelijke waterschappen samen opgetrokken om inkoopvoordeel te kunnen behalen.

Het doel is overall gehaald; er deden zich vele kansen voor publiciteit voor en met name de aftelkalender als dagelijks informatiehaakje werkte goed. Het samen optrekken met andere waterschappen had efficiënter en intensiever gekund door meer centrale regie te voeren en minder in te zetten op regionaal maatwerk en juist meer op uniforme uitingen. Ook de intentie rondom de jongerenfestivals om samen te werken met de provincie Overijssel en ons te richten op die specifieke doelgroep was goed. De uitvoering verliep niet vlekkeloos; er ging teveel tijd zitten in de opstart waardoor de planning en uitvoering in de knel kwamen. Ook de afstemming verliep niet optimaal. Het traject was daardoor zeer arbeidsintensief. Het waterschap is onvoldoende uit de verf gekomen. De organisatie van de ProDemos festivals verliep soepel(er).

3. Bekendmaken van de uitslag

- Op 21 maart is een feestelijke bijeenkomst georganiseerd waarbij de voorlopige uitslag is gepresenteerd. Dit was de opmaat voor de officiële bekendmaking op 25 maart.
- Doel van bijeenkomst: de presentatie van de voorlopige uitslag is gehaald. De opkomst was relatief hoog (ca. 150 mensen), de presentatie en sfeer waren goed, aankleding met groot scherm en vlaggetjes was feestelijk en niet overdreven. Sommige partijen gaven aan dat de aanloop naar de bekendmaking van de voorlopige uitslag de volgende keer korter mag. De officiële bekendmaking van de verkiezingsuitslag op maandag 25 maart had iets meer aangekleed mogen zijn.

Overall resultaat van de verkiezingen is onder andere een hogere opkomst (57,5%) en meer diversiteit in het bestuur. Dit waren doelen die het waterschap voor ogen had toen het waterschap aan de opkomst bevorderende campagne begon.

BIJLAGEN

1. Procesmatige evaluatie
2. Evaluatie communicatie
3. Mededeling Ledenvergadering Unie van Waterschappen 14 juni

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de waarnemend dijkgraaf,
P.A. Zoon

